

Omefa ziet het milieu als doel, niet als middel

Wordt kunststof terecht gedemoniseerd?

Afgelopen maart won Omefa met haar SubTile de Rethink Award 2019. SubTile is een duurzame oplossing voor kunstgrasvelden, die korrels – welke bij conventionele kunstgrasvelden in het milieu terecht kunnen komen – overbodig maakt. Dizzy Soederhuizen van Omefa is uiteraard behoorlijk trots op de erkenning, maar hij vindt tegelijkertijd dat de aandacht voor positieve initiatieven in de industrie veel breder gecommuniceerd moet worden. Dizzy is stellig van mening, dat kunststof de laatste decennia ten onrechte in het verdomhoekje zit. Volgens hem zou niet het materiaal, maar de algemene achteloosheid de zwarte Piet moeten krijgen. Tijd voor een weerwoord!

Door Peter Nilwik

Soederhuizen staat overigens niet alleen in z'n mening. Ofschoon de kunststofindustrie (te) lang heeft geslapen, duiken de laatste jaren steeds meer initiatieven en geluiden op, die de demonisering van plastic aan de borreltafel en in de media relativeren. Tegen de gangbare opinie in dat 'plastic het verbruid heeft', bewijzen talloze kunststofverwerkende bedrijven met slimme innovaties, dat dit nuttige materiaal eerder een vriend dan een vijand van het milieu kan zijn. Zelfs in de doorgaans zo kritische Duitse krant 'Frankfurter Allgemeine' verscheen in juni een groot artikel waarin aangetoond wordt, dat plastic minder schadelijk is dan alternatieve grondstoffen. Het verhaal is onlangs ook door het wereldwijd opererende '360 Magazine' vertaald en gepubliceerd.

Echt zó schadelijk?

Niemand zal ontkennen, dat kunststof problemen geeft. Dat plastic in zee niet vergaat, maar steeds grotere afvaleilanden in het water en bergen op het strand vormt, is slechts het zichtbaarste gevolg. Ook bij de oliewinning wordt vaak bruto met het milieu omgesprongen. Kunststof deeltjes

van autobanden, textielvezels en douchegels belanden als microplastic in het rioolwater, worden er in de zuiveringsinstallaties niet volledig uitgefilterd en dreigen in het voedsel van de mens terecht te komen.

Maar dat plastic veel voordelen heeft, dáár hoor je bijna niemand over. Positieve geluiden over kunststof zijn de afgelopen jaren weggespoeld in een golf van woede en ten onder gegaan in het debat. Wie echter

gedachteloos afziet van plastic en voor alternatieven kiest, brengt het milieu vaak nóg ernstigere schade toe.

Duidelijk is, dat kunststof in ontelbare omstandigheden een goede keus vormt. Met name in Europa kennen bioplastics een gestage opmars, zijn afbreekbare kunststoffen al lang geen utopie meer en maakt het hergebruik van plastics een vliegende start. Maar ook lós daarvan zijn kunststof produc-

Omefa won met haar SubTile de Rethink Award 2019. SubTile is een duurzame oplossing voor kunstgrasvelden, die korrels – welke bij conventionele kunstgrasvelden in het milieu terecht kunnen komen – overbodig maakt.

Rethink winnaar SubTile is gemaakt van gerecycled postconsumer materiaal en volledig herbruikbaar. Het systeem voorkomt niet alleen zwerfafval van de korrels, maar scoort ook maximaal op het criterium recycling.

ten doorgaans de beste keus. Ze zijn aanzienlijk lichter en sterker dan hun evenknieën in de conventionele materialen hout, staal, papier of glas. Kunststof heeft een aantoonbaar langere levensduur, vereist aanzienlijk minder onderhoud en is vaak met minder kwalijke ecologische gevolgen te produceren. De fabricage van plastic kost sowieso al minder energie en water en bij het transporteren wordt evenzeer significant minder energie verbruikt. Bovendien is de olie waaruit de kunststof wordt gewonnen niet meer zo schaars, zeker als we op korte termijn willen besluiten om de bekende olievoorraden niet langer voor het overgrote deel tot benzine, kerosine, stookolie en wat dies méér zij om te vormen. Want dát is pas écht schadelijk voor het klimaat.

Onterechte reputatie

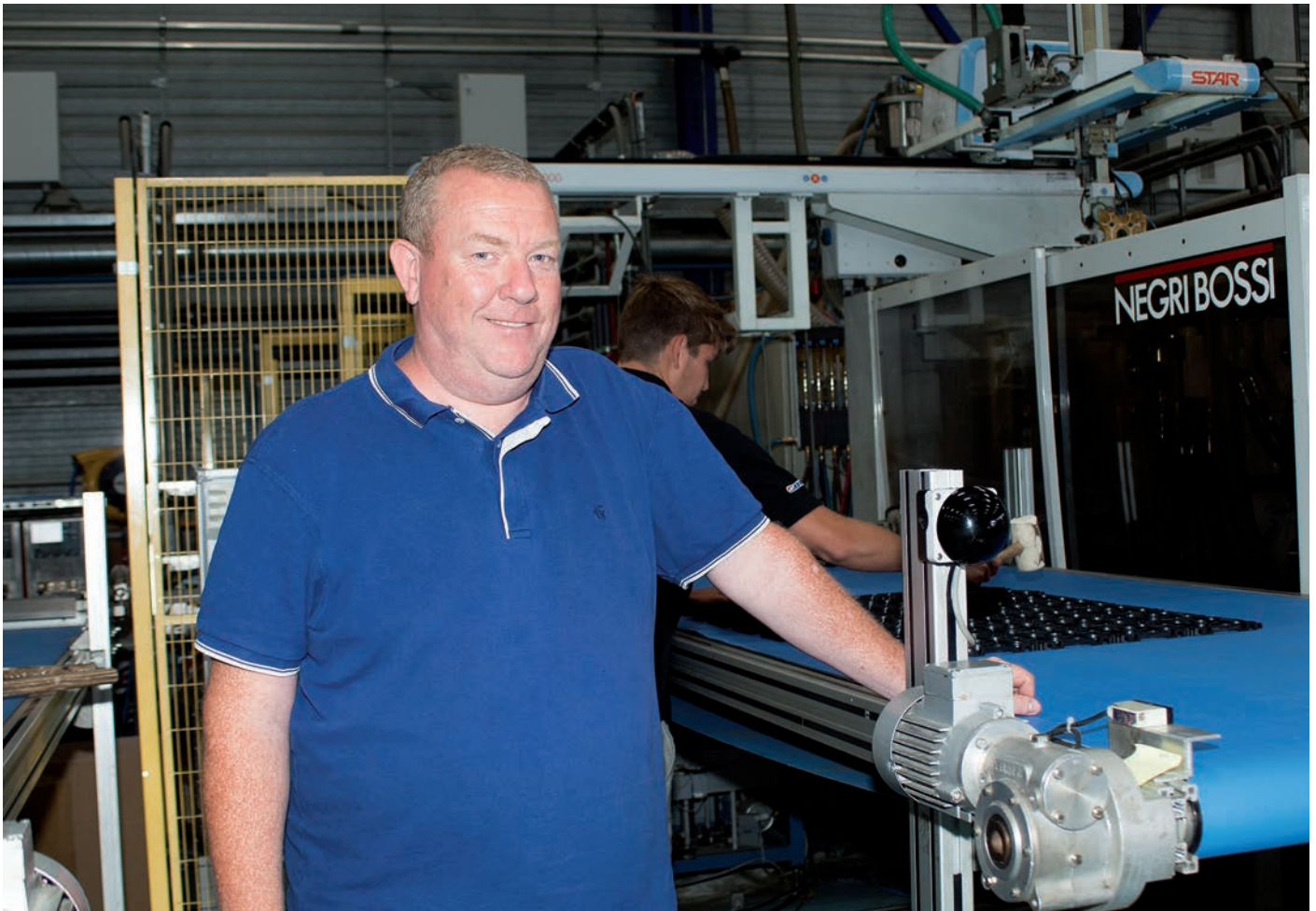
Dizzy Soederhuizen, commercieel directeur van Omefa in Nieuwkoop, wordt een beetje verdrietig van alle commotie rondom kunststoffen. Als vertegenwoordiger van een kunststofverwerkend bedrijf is hij natuurlijk niet belangeloos, maar als fervente duurzaamheidsfanaat – privé en zakelijk – kan hem een serieuze visie op de keerzijde van de medaille niet ontzegd worden.

‘Omefa is al decennialang actief met verduurzaming op allerlei fronten. We werken midden in het prachtige Groene Hart en alleen dat al stimuleert ons om onze verantwoordelijkheid te nemen. Ons beleid is gericht op mens, milieu en maatschappij en we proberen – vooral óók in samenwerking met onze partners – de impact van onze productie en materialen te elimineren of te minimaliseren’, benadrukt de charismatische eigenaar van een van de modernste, robotgestuurde spuitgieterijen in Nederland. ‘En daarin zijn we echt niet uniek; in mijn vele trips door Nederland en de omringende landen zie ik steeds meer bedrijven en ontwikkelingen die een positieve transitie in gang hebben gezet.’

Dizzy wil voor die bewering graag enkele tot de verbeelding sprekende voorbeelden aanwijzen. ‘De kunststof van DSM – toch geen kleintje – grossiert de laatste jaren in prijzen voor duurzaamheid. Dit jaar won het bedrijf voor de achtste keer de titel ‘Dow Jones Sustainability World Index’. Attero – Neerlands’ grootste verwerker van plastic afval – ontwikkelde een scheidingsinstallatie, die recycling van alle soorten folies mogelijk maakt. In Zwitserland analyseert de onafhankelijke milieuadviseur Carbotech hoe schadelijk

gebruikte materialen voor het milieu zijn, van productie tot afvalverwerking. Ze beamen dat we grip moeten krijgen op de vervuiling van de zee, maar ze wijzen daarbij met name op de landen die de oceanen daadwerkelijk vervuilen. In Europa werkt het afvalstelsel namelijk goed. Hier helpen we de zeeën niet door geen plastic meer te gebruiken. De Naturschutzbund Deutschland (NABU) beveelt zelfs dringend aan, om uit milieuoogpunt geen dranken in glazen flessen te kopen, maar in plastic statiegeldflessen. Glas groeit immers niet aan een boom. In veel gevallen draagt plastic zelfs bij aan de bestrijding van een andere grote milieuvuiler: de verspilling van levensmiddelen. Het verlies aan levensmiddelen is in de regel altijd schadelijker voor het milieu dan de verpakking.’

‘De plastic inzameling in ons land kan wel beter. Melkpakken mogen mee met de inzameling en een tuinstoel niet. Dit is niet uit te leggen aan de consument’, vindt Soederhuizen. ‘Glas bij glas, papier en karton ook bij elkaar, maar bij plastics mag dit wel en dat weer niet, terwijl het allemaal prima te recyclen materialen zijn. Zelfs ik snap er niet veel van, het geeft kunststof een vertroebeld

Dizzy Soederhuizen, commercieel directeur van Omefa.

imago. Consumenten willen duidelijkheid, maar helaas blijven er constant broodje-aap-verhalen rondzingen, die vertellen dat alles uiteindelijk op de grote hoop belandt. Nederland kan – zeker in het (verre) buitenland – het voortouw nemen als het om inzameling, verbranding en recycling gaat. Met name op de locaties waar geen systematiek en infrastructuur bestaat en het plasticafval gewoon uit de rivieren wordt meegenomen naar zee.'

Alternatief voor natuurlijke grondstoffen

Volgens Soederhuizen is het debat over plastics trouwens te zeer gefocust op verpakkingen en de uitwassen daarvan. Het is misschien de meest zichtbare en (kennelijk) irritantste tak van kunststof, maar absoluut niet de grootste. 'Het aandeel kunststof in de talloze andere producten is onnoemelijk veel groter dan in verpakkingen. Maar daar hoor je zelden of nooit iets over', beklemtoont

Dizzy. 'Kunststof vervangt op grote schaal grondstoffen als hout, staal, aluminium, beton, glas en rubber. Bielzen, bermpaaltjes, damwanden, bruggen, sluizen, vloerdelen, steunwanden, hekken, auto-, boot- en vliegtuigonderdelen, huishoudelijke of medische apparatuur, noem maar op. Letterlijk miljoenen producten worden uit of met (recyclebare) plastics vervaardigd. Zonder die zou het leven zoals we het nu kennen, onmogelijk zijn. Hier is kunststof telkens beter: lichter, bestendiger, duurzamer, sterker, eenvoudiger, goedkoper en vrijwel altijd circulaider.'

Als voorbeeld voor een slimme toepassing verwijst Soederhuizen graag naar z'n eigen Rethink winnaar, de SubTile. De basis van dit product werd gevormd door de kunststof tegels voor vloer- en wandverwarming, die Omefa vijf jaar eerder ontwikkelde. 'Vervolgens zijn we ons gaan verdiepen in

sportvelden, want daar hadden we destijds de ballen verstand van', kijkt Dizzy terug. 'Het ontwerp van de tegel moest aan allerlei eisen voldoen: de vering moet goed zijn voor de sport die erop gespeeld wordt, maar er moet bijvoorbeeld ook een ambulance overheen kunnen rijden en water moet goed weg kunnen. Na heel veel proeven ontstond er een patroon van rondjes, boogjes en gleufjes dat precies de juiste eigenschappen had om als ondervloer voor een kunststofveld te dienen. Met deze ondervloer hebben we het discutabele en schadelijke gebruik van korrels of granulaat overbodig gemaakt.'

Herbruikbare sportvelden

De innovatie is ontwikkeld door Omefa en SuperSub SportBases. De SubTile is gemaakt van gerecycled postconsumer materiaal en volledig herbruikbaar. Het systeem voorkomt niet alleen zwerfafval van de korrels, maar scoort ook maximaal op het criterium recycling.

Soederhuizen: ‘Hoe werkt het? De samengeklikte SubTiles vormen een soort mat tussen het kunstgras en de fundering van celbeton. Doordat het een vaste combinatie vormt met deze componenten, kan het razendsnel en op duurzame wijze worden aangelegd. Dit bespaart tot 90% op transport en 80% op de CO₂-emissie. Het systeem is schokabsorberend en regelt bovendien het bevochtigen van het sportveld van onderaf. In de toekomst is het zelfs mogelijk om warmte op het veld terug te winnen en op te slaan. De grasmat voldoet volledig aan de strenge normen voor kunstgrasvelden, dus ook voor de sporttechnische en waterafvoerende eisen. Daarnaast is tot in detail vastgelegd welke energie er moet worden geabsorbeerd en gerestitueerd door de sportondergrond.’

Substantiële energiebesparingen

Uiteraard speelt Omefa als relatief kleine kunststofverwerker op wereldniveau slechts een bescheiden rol. Als het echter op duurzaamheid en innovatievermogen aankomt, dan neemt het bedrijf uit Nieuwkoop ook mondiaal gezien een unieke plek in. Energiebesparing is daarbij een van de sterkste troeven. De productie van rubber en kunststof is een energie-intensief proces en volgens Soederhuizen was het allereerst van belang om met allerlei maatregelen het energieverbruik omlaag te brengen. Isolerende of lichtgewicht eigenschappen van rubber en kunststof producten kunnen weliswaar in het dagelijks gebruik substantiële energiebesparingen opleveren, maar productietechnieken als extrusie, spuitgieten en wikkelen vragen veel energie omdat zowel verwarming als koeling nodig is.

‘Om te beginnen hebben we eerst ons energiegebruik in kaart gebracht, wat veel inzicht opleverde in de energievraag van verschillende processen. In de productiehallen hangt nu permanent een groot scherm waarop werknemers kunnen zien hoeveel energie de machines pakken. Goed voor de bewustwording, het triggert mensen om ermee aan de slag te gaan’, legt Soederhuizen uit. ‘Energie-reductie is voor een groot deel afhankelijk van de mensen op de vloer. Om een

De ProCrate is een krat gemaakt van zetmeel en aardappelschillen uit de chips- en patatindustrie. Deze milieuvriendelijke, biologisch afbreekbare kratten beschermen jonge oever- en waterplanten tegen vissen, eenden en ganzen. Als de planten na een aantal jaren voldoende ontwikkeld zijn, is de ProCrate op natuurlijke wijze afgebroken. Opruimen hoeft dus niet en dat bespaart kosten.

persluchtinstallatie te optimaliseren moet je bij de medewerkers zijn die aan de knoppen zitten. Die moet je trainen en bewustmaken van het effect op de energierekening en het milieu.’

Hij vervolgt: ‘Naast energieminimalisatie in de productie, streven we er ook naar restwarmte van de compressors in te zetten. Hiermee kunnen we onder andere het stroomverbruik met minimaal 14 procent verminderen, onder meer via het terugschroeven van het aantal draaiuren van drogers en aanpassingen in de persluchtinstallatie. In de toekomst zou het mooi zijn om de warmte op te slaan of aan een warmtenet af te geven. Daarnaast hebben we de isolatie van onze spuitgietmachines aangepakt en onderzoeken we constant hoe we de toepassing van circulair materiaal verder kunnen uitbreiden. Op dit moment verwerken we in onze technische producten zo’n 60% hoogwaardig gerecyclede kunststof.’

Overigens is Omefa ook op ander gebied energievriendelijk. Op het dak van de vestiging in Nieuwkoop liggen energieneutrale koelsystemen en maar liefst 500 zonnepanelen, die zowel aan de productie als aan de omgeving stroom leveren.

Duurzaam door samenwerking

Vrijwel alle producten van Omefa zijn gericht op duurzaamheid. Met name door een intensieve samenwerking met verschillende specialistische nichespelers ontwikkelde de onderneming diverse doorbraken op dit terrein.

‘De meeste innovaties ontstaan in het contact met de klant. Die benadert ons vaak met een vraag en dan gaan we samen op zoek naar een oplossing’, vertelt Dizzy. ‘Zo konden we bijvoorbeeld met verfproducent Histor een vierkante verfpot van gemodificeerd PET ontwikkelen, de Histor Paintcan. De kunststof pot vervangt het traditionele verblik en won prompt “De Gouden Noot” verpakkingsprijs van het NVC. Het materiaal moest aan nogal wat tegenstrijdige eisen voldoen: stabiel, gemakkelijk te openen en toch goed af te sluiten. Voordelen ten opzichte van traditionele verblikken zijn het geringere gewicht, beter te openen en sluiten, beter schenkbaar, voordelen in de logistiek (betere benuttingsgraad van schap, magazijn en laadruimte) en beter vast te pakken door schilder of doe-het-zelver. Het potdeksel is met de hand te openen. De hoeken zijn afgerond om te voorkomen dat verf achterblijft.’

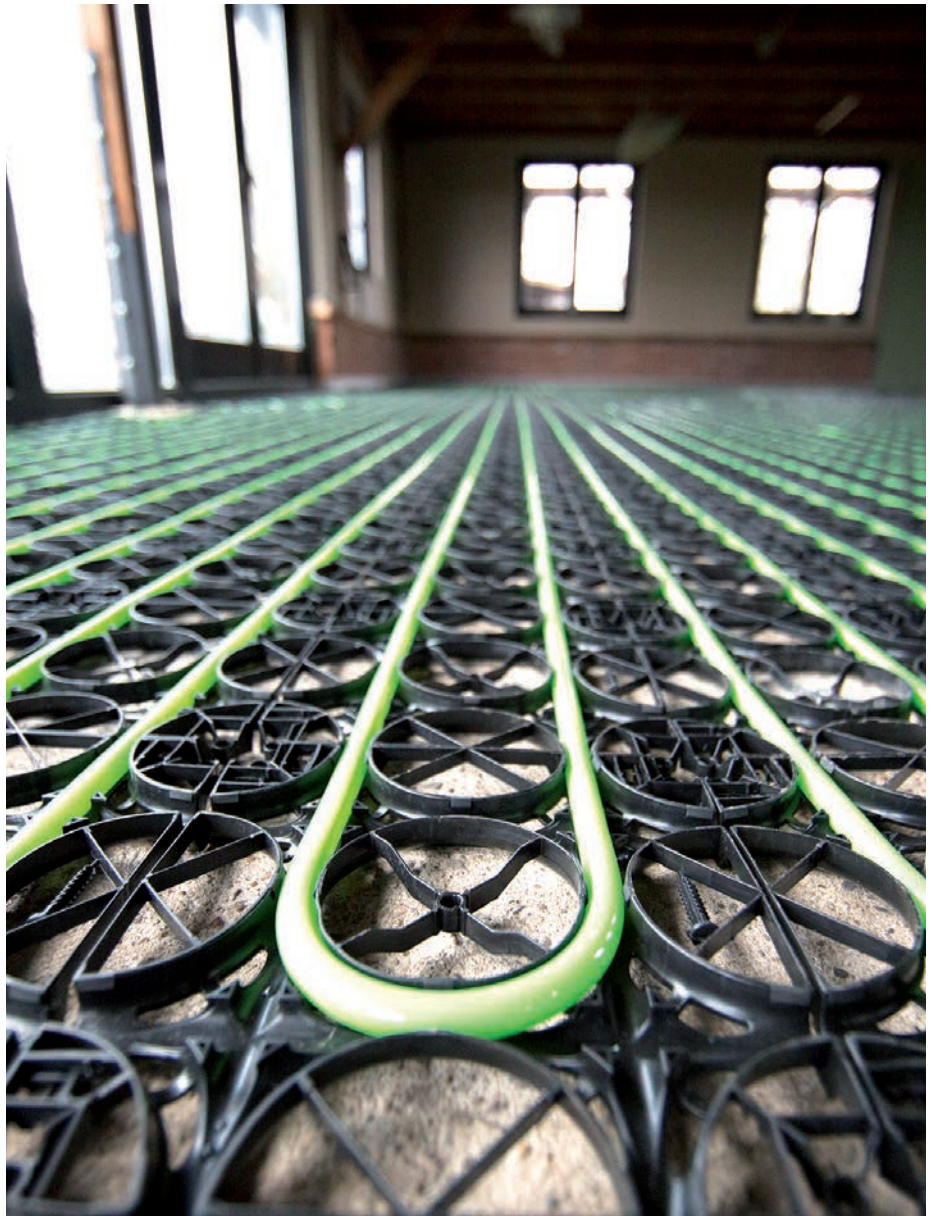
Irritatie over de conventionele toepassingen leverde ook een unieke vloer- en wandverwarmingsinstallatie op: het innovatieve SpeeTile. Het systeem wordt nu verkocht door Warp Systems. 'Ik was op zoek naar een verwarmingssysteem met een lage opbouwhoogte, waardoor niet alleen de nieuwbouw maar ook de renovatiebouw goed bediend kon worden', legt Dizzy uit. 'Omefa vond een modulair systeem uit, dat sneller en gemakkelijker te installeren is. Zelfs de bevestigingspluggen zijn mee gespuitsgiet. Omdat de elementen rekbaar zijn, past het altijd en is er geen sprake meer van restafval. Bovendien stabiliseren de matten betonnen vloeren en is het systeem geschikt voor verwarming op lage temperatuur met een warmtepomp. Trouwens, omdat het koelen van woningen ook steeds belangrijker wordt, ontwikkelden we tevens een dubbelwandige verdelerblok voor het vloerverwarmingssysteem. Dit voorkomt bijvoorbeeld condensvorming bij warmtepomptechniek.'

'Het verwarmingssysteem is echt plug & play,' meent Soederhuizen. 'Mijn droom is, dat de consument straks zelf z'n vloer- en wandverwarming aanlegt. Veel mensen denken dat dit ingewikkeld is, maar dat moeten we doorbreken. Als we in de bouw echt willen verduurzamen, dan zou men dagelijks zo'n 3.000 woningen moeten verduurzamen. Als de doe-het-zelver daaraan niets kan bijdragen, dan gaan we die doelstelling nooit halen. De professionele bouw moet zich vooral richten op het bouwen van woningen.'

Voor de zonnepanelenmarkt ontwikkelde Omefa samen met ingenieur J. van Walraven de kunststof constructievoet Yeti. Dit onderstel is bestand tegen weer, wind en UV-straling. Zelfs onder zware omstandigheden gaat de dakvoet minstens twintig jaar mee. Door houtvezels te combineren met polypropyleen wordt maar liefst 60% CO₂-voordeel behaald.

Een leefbare wereld

'Innovatie, coöperatie, kennisuitwisseling en duurzaamheid zijn allemaal takken aan dezelfde stam', vat Dizzy samen. 'Met deze filosofie produceren we nog veel andere producten: van energiezuinige straatverlich-

De SpeeTile: een verwarmingssysteem met een lage opbouwhoogte waardoor niet alleen de nieuwbouw maar ook de renovatiebouw goed bediend kan worden.

ting, kinderspelletjes, biologisch afbreekbare kratten, afvalbakken tot en met milieubewuste insectenvallen. Alles vanuit de gedachte, dat we de wereld voor ons én onze kinderen leefbaar moeten houden.'

'Gelukkig is de afvalverwerking in Nederland al tamelijk goed georganiseerd, vanuit ons land belandt – zeker als we er niet achteloos mee omspringen – nauwelijks plasticafval in de oceanen', besluit Soederhuizen. 'Door nog meer te recyclen kunnen we grote stappen zetten, maar afvalverbranding is ook niet altijd slecht: op die manier zijn restmaterialen uiteindelijk altijd nog goed voor warmte of

stroom. En verbrand plastic eindigt al zeker niet in de zee.'

'Tot slot: bedenk dat goed verwerkt plastic slechts een klein en plastic in het milieu een gróótt milieuprobleem is. Als je ondanks dat toch graag alle kunststof de wereld uit wilt en de strijd aanbindt met plastic, besef dan dat het wordt vervangen door andere materialen en dat is vrijwel altijd slechter. Bewaar je aversie tegen plastic voor de vakantie, als je door een land reist met een slechte of ontbrekende afvalverwerking. Dan kun je met plastic in één week tijd alles kapotmaken wat je de rest van het jaar thuis aan goeds hebt gedaan...'